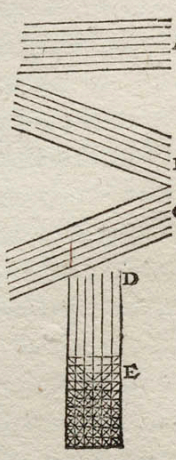

de retentio, quàm ea sit cuius beneficio cor, uentriculus, uesica, uterusque familiare nutrimentum sibi seruant, & retinent. Motus igitur omnibus partibus proprius, atque alijs non subministrantes insita partibus duntaxat uis, citra fibrarum opem omnino fiunt. Sed partes quas aut attractionem, aut retentionem, aut expulsiōem partibus alijs, uel tot etiam corpori administrantem & commodam subire necessum est, ad eam functionem fibras quasdam sibi uendicant, quarum auxilio illam complent. Et quemadmodum tres specie sunt motus, ita quoque triplex fibrarum genus à Natura constructum est, rectum uidelicet, obliquum & transuersum. Ac rectæ quidem fibræ attractioni conducunt, obliquæ autem retentioni, transuersæ expulsiōi.

Fibrarum species & functiones.

Rudis fibra nuda delineatio, in qua A trāsuerſas indicat, B autem C & G uerſusque obliquas generis differētiās, D uero rectas. A. E. tripli- cis fibrarū generis implexū quodammodo exprimit, quem morſus ſubſequentis uenæ effigies accuratius proponet.

partem ex usu erat, intertextas esse, expendere haud grauibatur. Idem spectabit, dum bovis uiscerum, aut anserum ingluuiem inflari intuebitur: quandoquidem triplex illud fibrarum genus in distenta uesica manifestò sese spectandum offeret. Contrà si membranam aliquam, ut quæ costas succingit, aut peritonæum, in manus quis assumpserit, leui negotio discet hanc simplex similareque corpus esse omni ex parte sibi par, nullisque cuiusmodi fibris conformatur. Quum itaque uena (ut oratio unde discesserat reflectatur) organum sit, uniuerso corpori in sanguinis administratione utiliter subseruiens, Natura corpus ipsius membranè ac fistulæ instar cauum constituit, ac certis quibusdam fibris, non autem ut forserebat intertextuit, his nempe quas sanguinis administrationi utiles fore cognouit. Quamobrem quum sciret uenâ necessariò sanguinem

Venæ causæ portio à dextro cordis sinu ad iugulū usque descendens, quæ fibrarum in uenarū corpore naturæ doctriinæ gratia, studiose finimus. Si forte interim ramorum hic passim abtruncatorum ratione experis, hanc uenæ portionem in regione causæ uenæ delineationi quinquæ Capitis fini subiiciende confer, in illa quid D, E, G, H, I, K, N, S, T, & a indicem perpendens.

Afficitur & non peculiaris uenæ tunica.

Venarum usus.

ad se admissuram, rectas illi comunicauit fibras, quibus uena sanguinem in ipsius alliceret cavitatē. Deinde quia sanguinis ad subsequenter uenæ partem tanquam per riuum propulsione opus erat, trāuersis quoque fibris eam donauit. Ne uero statim uniuersus sanguis in proximam uenæ partem citra moram ex alia assumeretur propelleretur uel, obliquas etiam fibras uenæ corpori implicuit. Ex tribus itaque fibrarum generibus uenæ corpus instar albæ membranæ seu neruæ tunice conflatum est, distendi & rursus (ut contentæ materiei appositè congruat) in se collabi aptum. Præter hanc peculiarem tunicam, uena aliam subinde affiscit, plerisque etiam corporis partibus communem. Quandoquæ enim uenæ longo tramite aliquò ducuntur, aut ossi, aut duriori cuiuspiam corpori incumbunt, aut alicubi suspenduntur, tum membrana illis ueluti alia peculiaris tunica obtenditur. Huiusmodi tunica uenæ per uniuersum corpus induuntur, quoties extra uiscus aliquod, aut musculi corpus eminent, nec uisceri aut musculo intexuntur. Tunc enim semper ex coterminis membranarum alia quædam tenuis tunica ipsis obuoluitur, cum tuioris ductus, tum ad uicinas partes firmiter nexus gratia. Cæterum uenæ corporibus quibusdam insertæ, ac in illis propagatæ, huiusmodi tunica nequaquam indigent, quòd abundè in illis corporibus firmentur, quòdque ea tunica impedimento esset, quo minus promptè sanguis ex uenis sudaret, aut ut sanguis in uenis collectus, substantiæ alicuius uisceris uim tardius experiretur. Et hac potissimum ratione in nulla corporis parte, uenæ neque tenuiorem adipsas suam peculiarem tunicam, neque in plures diffunduntur soboles, quàm in iecoris substantia, quæ succum in uenis contentum in sanguinem mutatura, suisque recrementis liberatura erat. Omnes uenas ratione primariā ut sanguinem singulis corporis partibus deferant, rerum Opifex procreauit: quanquam quibusdam earum ramis, ut portæ uenæ propa-

gignuntur

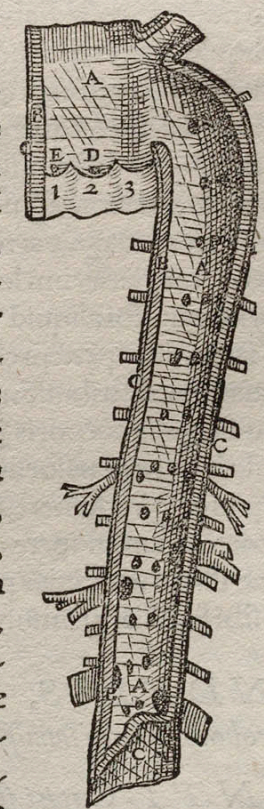
nibus, ad cibi in uentriculo elaborati ad iecoris portas attractionē, ceu alijs ad excrementorum (ut quæ in renes seorsum sanguinem deferunt) repurgationem abutatur, quas omnes suo loco commemorabimus. Num uero ipse (ne sanguis frustra nullam à uenæ corpore elaborationem sentiens, per uenas deflueret) quandam sanguificationis uim uenis indiderit, non adeò promptè assertum uelim, etiam si id omnibus confessum sit dissectionis proceribus. & si fortassis hæc uirtus uenis tribuitur, ea non rubicundum parabit sanguinem, sed uenæ corporis modo album, siquidem in omni naturali corporis nostri partium cōcoctione, concoctum necessariò sibi cōcoquentis colorem aſciscit. Verum iam tempestiuum erit, ex quibus nam partibus arteria fabricetur, persequi.

QVID SIT ARTERIA, QUÆQUE ipsius substantia & usus. Caput II.

Figura ca. 1. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

arteria uas est similiter ut uena membranè, teres ac fistulæ modo cauum, quo uitalis spiritus, & tenuis flauus calidusque sanguis per uniuersum corpus diffunduntur, quorum beneficio, ac dein arteriæ ipsius motu (qui dilatatione ac contractione fit) naturalis singularum partium calor uitalisque spiritus refocillantur. Porro Hippocratis adhuc, & Platonis, & Aristotelis tempore, arteria nuncupabatur, qua inspirantes è naribus aut ore aërem in pulmones attrahimus, quæ rursus expirantes è pulmonibus eundem educimus. Nobis uero uocatas arterias, illi uenas appellabant: atque arterias à uenis nonnulli ætate distinguebant, quum has quidem non pulsantes, illas autem pulsantes dicerent. Ad hunc sanè modum Hippocrati arteria uenæ nomine donatur, cuius agitatio, quum in infantis partu uelox & magna & ualida reperitur, ualidam ac uegeto seruidoque calore præditam in corde irascibilem uim esse testatur. Cæterum alijs arteriæ nominabantur, uenæ flauum & spirituosum, ac per corpus impetu diffusum & tenuis subtilisque substantiæ sanguinem uniuerso corpori deducentes. Ita enim Platoni arterias uenas uocare libuit, quando in Timæo attestatur, cor simul & uenarum fontem esse, & sanguinis qui per omnia membra uehementè circumfunditur. Nam quum uasā pulsantia (inquit Galenus) nondum, ut nunc, arteriæ dicerentur, sed tantū illam sic ueteres appellarent, quæ ex ore in pulmones diuerratur, iure Plato ut distingueret, quarum uenarum cor esse sanguinem uellet, sanguinis qui per omnia membra impetu deferretur, meminit. Aristoteles autem in libris de Animalium partibus, & eorundem historia, subinde arterijs uenarum nomen elargitur. Nam ut reliqua præteream loca, is magnam arteriam causæ uenæ comparans, in tertio historiæ de Animalibus illam minorem uenam crebrò appellat. Sed successu temporis eam quæ ex ore in pulmones pertingit, asperam uocare ueteres ceperunt: uas autem pulsantia, naturalemque calorē recreantia, læues nuncupauere. Verum nunc sola quæ ab ore in pulmones diffunditur, suum nomen seruauit, asperaque arteria uocatur. Arteriæ itaque similiter ac uenæ membranè constant corpore, cōprimi ac in se collabi, & rursus distendi idoneo: at longè solidiori, duriori, ac ex pluribus tunicis cōformato. Arteria enim duas peculiare sibi uendicat tunicas, quarum exterior profectò robore ac crassitie uenarum peculiari tunice respondet, interior autem plurium dissectionis procerū suffragio, crassitie huius ferè quintupla: ac postmodum totum arteriæ corpus ad uenam collatum sextuplum censetur. Hæc tunica quibusdam, quia durior & quauis membrana longè crassior sit, xanthopodis seu cartilaginea appellatur. Vnde etiā Arabes forsitan arteriā neruum pulsatilem uocauerunt. Tunicæ arteriæ similiter ut uenæ, fibris cōformantur: ac interior quidem transuersis duntaxat intertextitur, exterior uero rectis, & quibusdam mediocriter obliquis, transuersis autem nullis constat. Interior arteriæ tunica, ceu cutem quandam internæ intestinorum & uentriculi superficiei modo continet, latæ continuæque araneorum telæ manifestò

Arteria magnæ quæ ex corde pronascitur portio, quam dissellâ apertamque finimus, ut arteriæ hic cōspicerentur tunice. ac A quidem locum in dicat, in quo potissimum ea occurrit tunica, quam araneæ telæ assimilamus. B autem C & D interiore notant arteriæ tunicam. Numerus autem ille 1, 2, 3 insinuat tres membranas magnæ arteriæ officio præfectas, ac in decima sexti libri figura B, C, D notandas. Hæc uero E & D duarum coronarum arteriarum originem ostendunt. Foramina autem in arteriæ trunculo ad uertebras deorsum deflecto conspiciuntur, earum propaginum sunt ora, quæ costis, dein septo, & alijs ad renes usque organis digeruntur. Verum hæc suo loco erunt dilucidiora. in præsentem enim figuram arteriæ tunicas obiter adnotare usum fuit.

Arteriæ corpus quale, & due ipsius peculiare tunicæ.